

[Rilshøj]

Efter spørgerens opfattelse er det meget vigtigt, at vi i vores naturlige interesse for de baltiske lande ikke lukker øjnene for overtrædelse af menneskerettighederne. Dette vil gøre Danmark utroværdigt i andre internationale sammenhænge. Derfor håber spørgeren, at Danmark vil søge at gøre sin indflydelse gældende i denne sag over for Estland og Letland, der som Letland vedtager love om borgerskab, der også muliggør fordrivelse af civile russere.

Svar (23/7 93):

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Den reviderede udgave af den estiske fremmedlov blev vedtaget i parlamentet den 8. juli i år. Loven var blevet taget op til fornyet overvejelse på baggrund af den kritik, som blev rejst fra såvel russisk som international side.

De fleste internationale iagttagere er enige om at hilse udfaldet af denne proces velkommen. Den reviderede lovtæst er væsentlig mere præcis end den første udgave, og der er taget hensyn til en række af de kritikpunkter, som især Europarådets ekspertgruppe efter invitation fra præsident Meri var fremkommet med.

Det betyder, at det administrative skøn, der oprindeligt var lagt op til, er indskrænket betydeligt. Også adgangen til at anke myndighedernes afgørelse er forbedret i den reviderede lovtæst. Blandt de markante forbedringer kan også nævnes lovens nye artikel 20, der giver personer uden estisk statsborgerskab, men som opholdt sig i Estland før 1. juli 1990, hvor den nye indvandringslov blev indført, adgang til at søge opholds- og arbejdstilladelse. Ansøgning herom skal indgives inden et år, men lovens ankemuligheder sikrer, at selv personer, der måtte få afslag på ansøgningerne, ikke kan udvises før tidligst to år efter, at den nye fremmedlov er vedtaget. Hermed er der taget højde for et af det internationale samfunds vigtigste kritikpunkter, nemlig at den oprindelige lov ikke skelnede mellem personer, der var indvandret i Sovjettiden – med de regler og fremtidsudsigter, som gjaldt dengang – og så personer, der var indvandret siden.

Der er imidlertid også områder, hvor den nye lovtæst ikke har fulgt de råd, som de internationale eksperter gav. Det gælder først og fremmest reglerne for, hvorledes personer, der gør eller har gjort tjeneste i Sovjetunionens/Ruslands væbnede styrker, og disses familier kan få opholdstilladelse.

Loven forudser imidlertid på dette område, at administrationen af disse bestemmelser skal ske i henhold til en række regeringsdekreter, der nu er under udarbejdelse. Det er derfor for nærværende vanskeligt at sige noget om, hvordan den estiske regering vil fortolke lovens bestemmelser, men der er grund til at antage, at man vil udvise betydelige humanitære hensyn. Dette indtryk bestyrkes af de samtaler, som CSCE's højkommisær for nationale mindretal, Max van der Stoel, førte med den estiske regering kort efter lovrevisionen. Det var ved denne lejlighed indtrykket, at regeringen vil lægge op til en lempelse af sprogsproven, at opholdstilladelser ikke automatisk vil blive inddraget som følge af arbejdsløshed, og at der vil blive taget hensyn til pensionerede officerer, som længe har haft ophold i Estland.

For udbredt hensyn til de russisktalendes interesser taler også den forsigtige bedring i forholdet mellem parterne. De netop igangsatte rundbordsdrøftelser mellem repræsentanter for de politiske partier, den russisktalende befolkning og de mindre etniske minoriteter er et vigtigt redskab i den forbindelse. Den russiske folkegruppe i Estland vil nu få bedre mulighed for at gøre sine ønsker og synspunkter gældende inden for det etablerede politiske liv, og den politiske dialog i Estland har dermed chancen for at bevæge sig ind i en ny og konstruktiv fase.

Vi befinder os således stadig midt i den politiske proces, og det følger heraf, at det internationale samfund fortsat har betydelige påvirkningsmuligheder. Danmark yder via deltagelsen i det internationale samarbejde i Europarådet og CSCE vort bidrag til det »stille diplomati«, der i de forløbne uger har vist sin gennemslagskraft og effektivitet såvel over for de estiske myndigheder som over for Moskva og den russisktalende befolkningsgruppe i Estland.

Afslutningsvis må det bemærkes, at det estiske tilfælde vanskeligt kan siges at udgøre et egnet mønster for behandlingen af nationale mindretal i andre lande i Central- og Østeuropa – ikke fordi den aktuelle lovgivning eller processen omkring den har været sårbar over for kritik, men fordi mindretalsproblemet i de baltiske lande adskiller sig væsentligt fra det, der kendes i andre lande. Flertallet af den russisktalende befolkning i Estland er indvandret eller tvangsforflyttet i Sovjettiden, dvs. inden for de sidste 50 år, og er derfor ikke i traditio-